

Maj 2021

CORONAKRISEN SÆTTER EN BRAT STOPPER FOR ERHVERVSINDVANDRINGEN

Analyse udarbejdet af
Cheføkonom Jens Hjarsbech

Partnerskab for Bæredygtig Globalisering

Axcelfuture, Carlsbergfondet, DSV Panalpina A/S, Grundfos, Landbrug & Fødevarer, Lundbeckfonden og Pandora

AXCELFUTURE
ERHVERVSLIVETS TÆNKETANK

HOVEDKONKLUSIONER

- Tilvæksten af erhvervsindvandrere til det danske arbejdsmarked har igennem flere år været markant højere end beskæftigelsen generelt, men det satte coronakrisen en brat stopper for.
- Før krisen steg erhvervsindvandrerbeskæftigelsen med 5 pct. årligt – mere end dobbelt så højt som beskæftigelsen generelt. Under coronakrisen faldt lønmodtagerbeskæftigelsen samlet set med 1,1 pct. – men med 1,2 pct. for erhvervsindvandrere. I de fleste brancher, der har oplevet beskæftigelsesfald under coronakrisen, har faldet været procentvist større for erhvervsindvandrere end for resten af arbejdsmarkedet.
- Selvom grænserne ikke har været lukkede for vandrene arbejdskraft under coronakrisen, har relativt skrappe krav besværliggjort pendlingen ind og ud af Danmark. Det ser ud til at have haft en mærkbar effekt på antallet af pendlende udlændinge på det danske arbejdsmarked.
- Antallet af beskæftigede udenlandske grænsependlere faldt med gennemsnitligt 2.544 personer i perioden marts til december 2020 sammenlignet med samme måneder i 2019. Til sammenligning faldt antallet af beskæftigede erhvervsindvandrere med bopæl i Danmark med gennemsnitligt 1.279 personer over samme periode.
- Faldet i pendlerbeskæftigelsen har været størst for personer bosat i vores to nabolande Sverige og Tyskland, hvorfra beskæftigelsen er faldet med hhv. 418 og 316 personer, svarende til et fald på 4-5 pct. Pendlere fra Storbritannien har stået for det tredje største fald på 264 personer, svarende til et relativt højt procentvist fald på 22 pct.
- Erhvervsindvandringen har gennem flere år været afgørende for det danske arbejdsmarked. Siden 2008 er erhvervsindvandrernes andel af beskæftigelsen i Danmark gået fra knap fire pct. til nu godt syv pct. Det er derfor afgørende, at rejserestriktioner for udenlandsk arbejdskraft udfases så hurtigt som muligt, og at der kommer fornyet fokus på, hvordan danske virksomheder kan tiltrække udenlandske kompetencer.

CORONAKRISEN HAR SAT EN BRAT STOPPER FOR ERHVERVSINDVANDRERNE

Adgangen til den rette arbejdskraft er afgørende for danske virksomheder, og ofte er det nødvendigt at se ud over landets grænser for at tiltrække de rette medarbejdere. Tilvæksten af erhvervsindvandrere til det danske arbejdsmarked har igennem flere år således været markant højere end beskæftigelsen generelt.

Mens væksten i lønmodtagerbeskæftigelsen ikke har været over to pct. i flere år, har væksten i erhvervsindvandrerbeskæftigelsen i nogle år været oppe på ti pct. – dog aftagende til ca. 5. pct. lige før coronakrisen, jf. figur 1.

Det billede ændrede sig kraftigt med coronakrisen. Den samlede lønmodtagerbeskæftigelse faldt med 1,1 pct. målt som det månedlige gennemsnit fra marts til december 2020 ift. samme måneder i 2019. For erhvervsindvandrere faldt beskæftigelsen i samme periode med 1,2 pct.

Erhvervsindvandrere har således i høj grad afdæmpet coronakrisens effekt på det danske arbejdsmarked, da faldet i denne type lønmodtagere har været en smule større end for alle

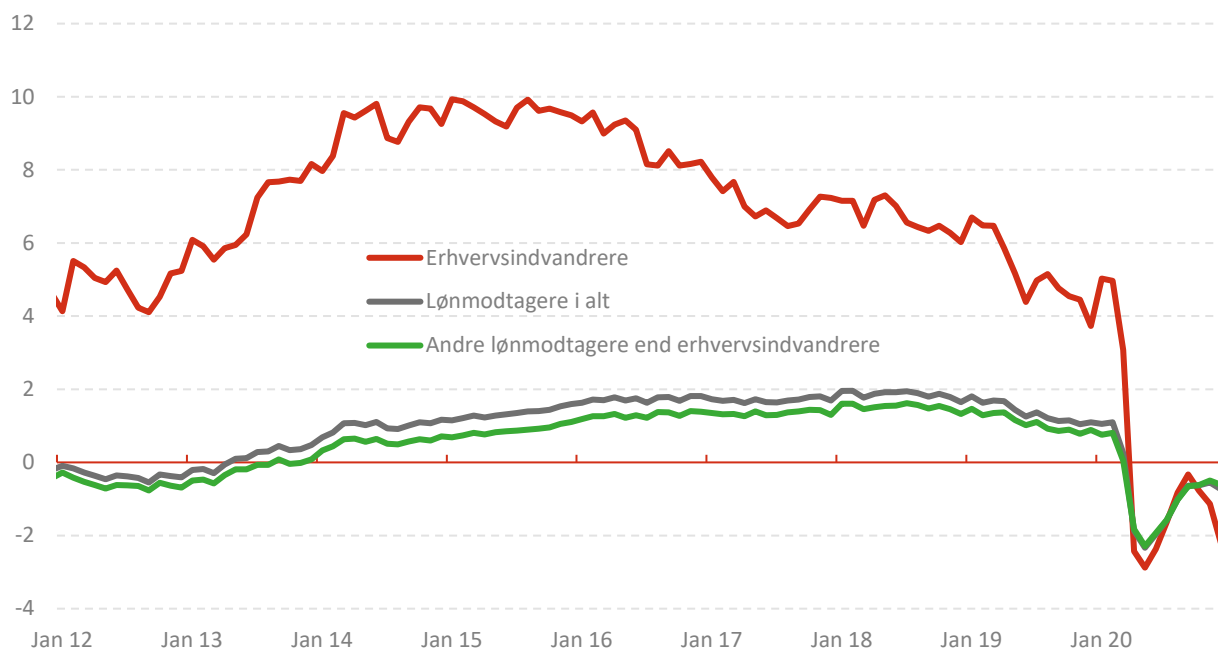
lønmottagere, samtidig med at der normalt har været markant højere vækstrater.

Det skal dog nævnes, at lønkompressionsordningen i forbindelse med coronakrisen har afbødet en stor del af chokket. Uden denne ordning ville faldet i den samlede beskæftigelse uden tvivl have været større.

Vi ser i denne analyse nærmere på udviklingen i erhvervsindvandringen under coronakrisen med et særligt fokus på pendlerne. Som vi viser senere, har coronakrisen nemlig i særligt grad sat en stopper for udenlandske lønmottagere, der ikke er bosat i Danmark – dvs. grænsependlere.

FIGUR 1: HØJ VÆKST I ERHVERVSINDVANDRING FORSVUNDET UNDER CORONAKRISEN

Årlig vækst, pct.

Kilde: Jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note. Målt i antal lønmottagere. Erhvervsindvandrere er defineret som alle lønmottagere fra Norden, EU, EØS og EFTA samt andre lande med erhverv eller studie som opholdsgrundlag.

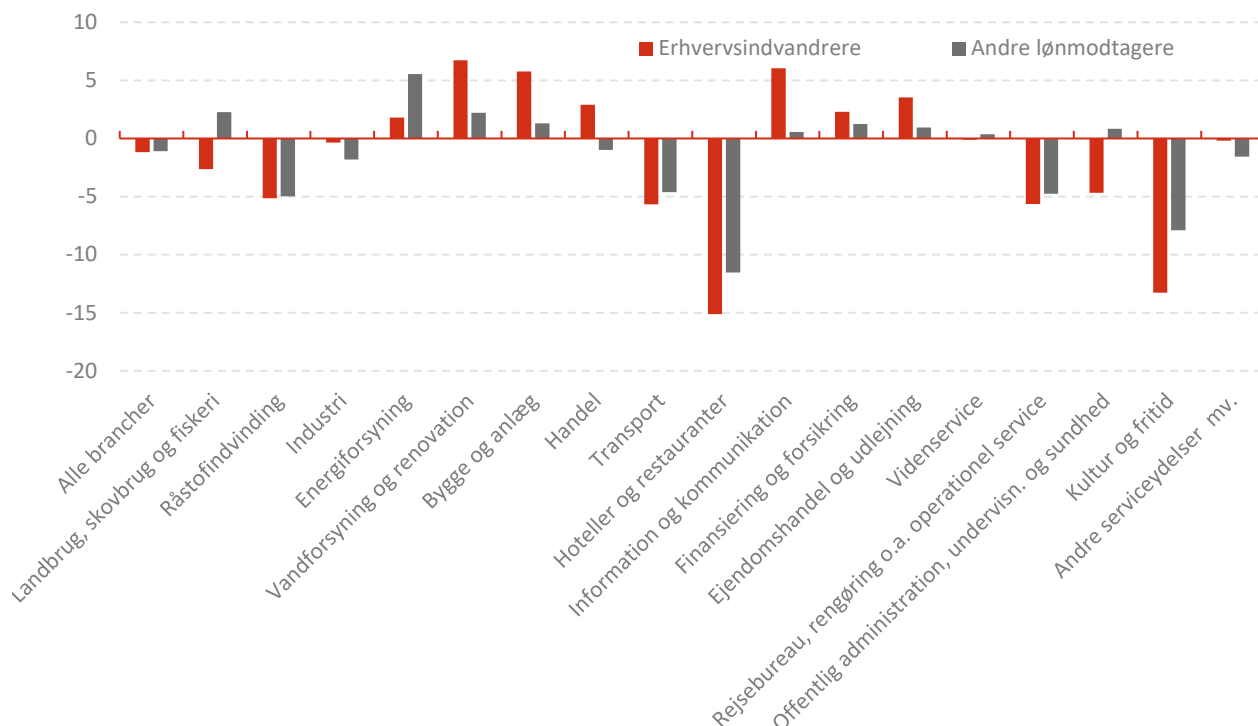
Beskæftigelsesfaldet har været relativt stort for erhvervsindvandrere i de fleste brancher

I de fleste brancher, der har oplevet beskæftigelsesfald under coronakrisen, har faldet været procentvist større for erhvervsindvandrere end for resten af arbejdsmarkedet, jf. figur 2. Det gælder fx i hotel- og restaurationsbranchen, der har oplevet det største fald i beskæftigelsen målt som gennemsnit fra marts til december 2020 ift. samme måneder i 2019. Her var faldet for erhvervsindvandrere på 15,1 pct. og 11,5 pct. for andre lønmottagere. I kultur- og fritidsbranchen var faldet for erhvervsindvandrere på 13,3 pct. mod 7,9 pct. for andre lønmottagere.

Enkelte brancher har dog også oplevet en stigende erhvervsindvandrerbeskæftigelse under coronakrisen, mens andre typer lønmottagere faldt. Det gælder fx i handelsbranchen, hvor erhvervsindvandrerbeskæftigelsen steg med 2,9 pct. mens beskæftigelsen for andre typer lønmottagere faldt med 1 pct.

FIGUR 2: ÆNDRING I ANTAL LØNMODTAGERE UNDER CORONAKRISEN I 2020

Årsvækst i pct. Gennemsnit marts til december 2020 ift. samme måneder 2019

Kilde: jobindsats.dk, Danmarks Statistik og egne beregninger.

Note: Målt i antal lønmodtagere. Erhvervsindvandrere er defineret som alle lønmodtagere fra Norden, EU, EØS og EFTA samt andre lande med erhverv eller studie som opholdsgrundlag.

PENDLERE OGSÅ HÅRDT RAMT

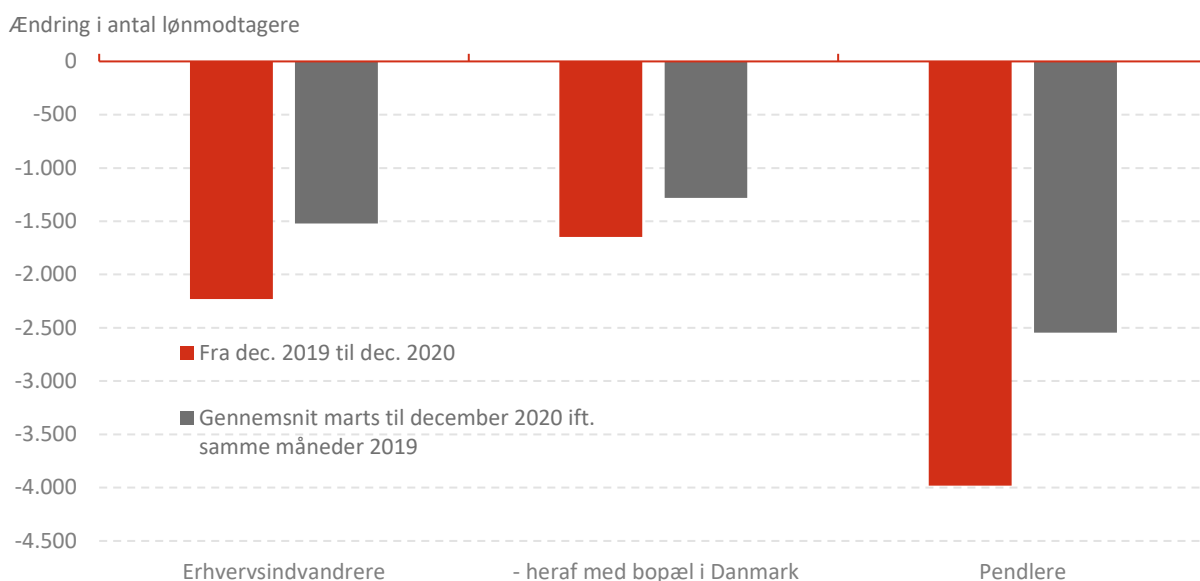
Coronapandemien har som bekendt medført rejserestriktioner ind i Danmark, der også har påvirket personer med bopæl i udlandet, som arbejder i Danmark. Selvom grænserne ikke har været lukkede for vandrende arbejdskraft, har relativt skrappe krav som en negativ coronatest taget højst 24 timer inden indrejse og ti dages isolation uden for arbejdstiden¹ besværliggjort pendlingen ind og ud af Danmark.

Det ser ud til at have haft en mærkbar effekt på antallet af pendlende udlændinge på det danske arbejdsmarked. Antallet af beskæftigede udenlandske grænsependlere faldt med gennemsnitligt 2.544 personer i perioden marts til december 2020 sammenlignet med samme måneder i 2019, jf. figur 3. Til sammenligning faldt antallet af beskæftigede erhvervsindvandrere med bopæl i Danmark med gennemsnitligt 1.279 personer over samme periode. For pendlerne svarer faldet til 5,5 pct., og for herboende erhvervsindvandrere svarer det til 1,2 pct. Det skal dog ses i lyset af, at antallet af pendlende ansatte også faldt en smule fra 2018 til 2019, hvorfor faldet ikke kommer fra

¹ [Coronasmitte – vandrende arbejdskraft - Arbejdstilsynet \(at.dk\)](#)

en normalt meget høj vækstrate, som tilfældet er for erhvervsindvandrere, der får bopæl i Danmark.

FIGUR 3: SÆRLIGT DE UDENLANDSKE PENDLERE HAR VÆRET RAMT

Kilde: jobindsats.dk og egne beregninger.

Note: Målt i antal lønmodtagere. Erhvervsindvandrere er defineret som udenlandske lønmodtagere med erhverv eller studie som opholdsgrundlag.

Særligt tyske og svenske pendlere er blevet hjemme

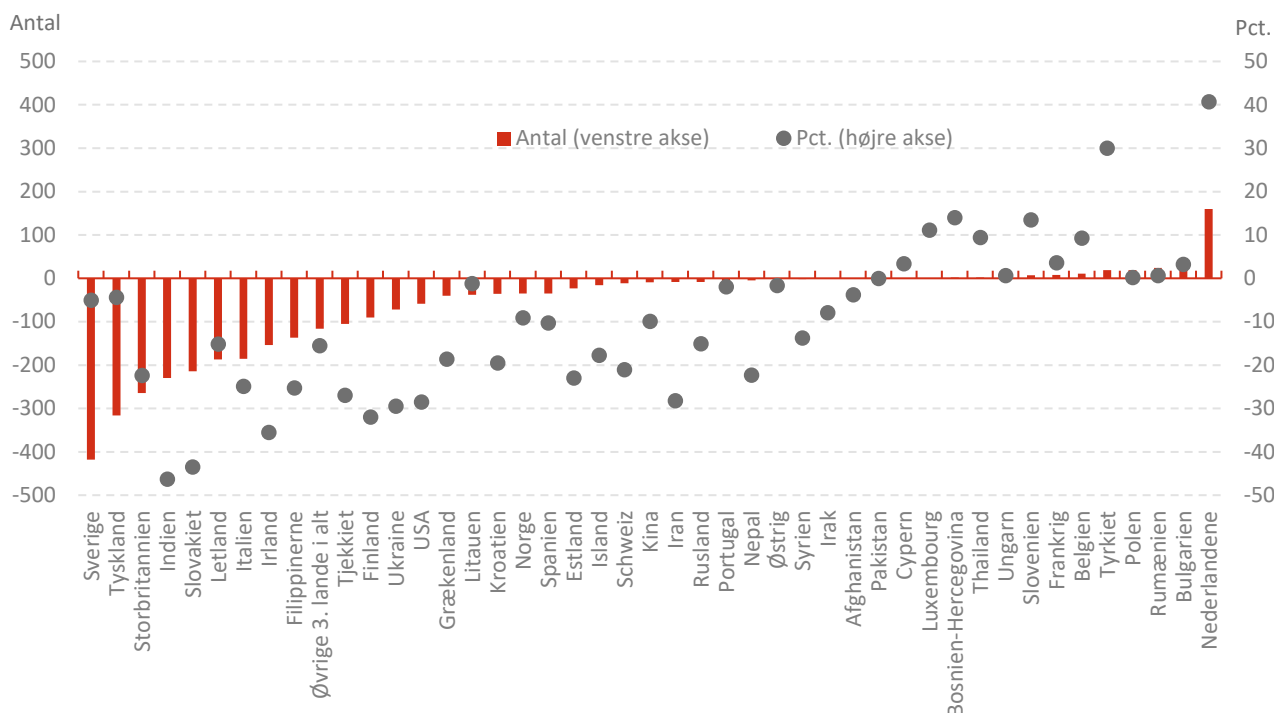
Faldet i pendlerbeskæftigelsen har været størst for personer bosat i vores to nabolande Sverige og Tyskland, hvorfra beskæftigelsen er faldet med hhv. 418 og 316 personer set som gennemsnit fra marts til december ift. samme måneder året før, jf. figur 4. Det svarer dog kun til et fald på 4-5 pct. For pendlere fra Sverige er faldet hovedsageligt sket i brancherne handel, transport samt hotel- og restaurationsbranchen. For tyske pendlere er faldet hovedsageligt sket i industrien og i den operationelle service, der dækker rengøring, rejsebureauer mv.

Pendlere fra Storbritannien har stået for det tredje største fald på 264 personer, svarende til et relativt højt procentvist fald på 22 pct. Her er det særligt transport- og bygge- og anlægsbrancherne, der har været ramt.

Pendlerbeskæftigelsen fra langt de fleste lande har oplevet fald, men der er dog undtagelser. Mest iøjnefaldende er Holland, hvorfra 160 flere pendlere blev beskæftiget i gennemsnit over perioden. Bygge- og anlægsbranchen står for klart den største stigning på gennemsnitligt 119 pendlende lønmodtagere.

FIGUR 4: STØRST FALD I PENDLERE FRA VORES NABOLANDE

Ændring i antal lønmodtagere fordelt på bopælsland. Gennemsnit marts til december 2020 ift. samme måneder 2019

Kilde: jobindsats.dk og egne beregninger.

Note: Målt i antal lønmodtagere.

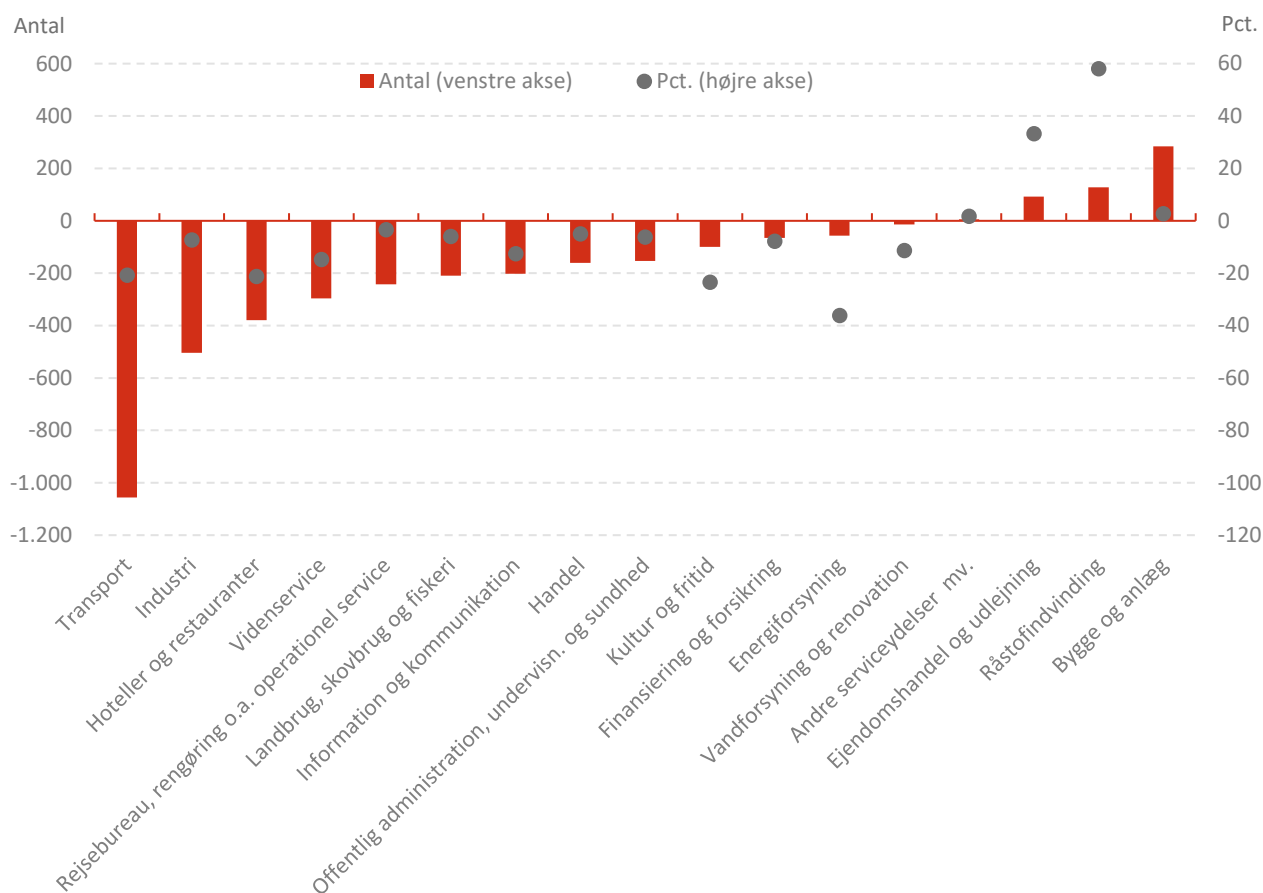
Størst fald i pendlerbeskæftigelsen i transportbranchen

Transportbranchen har stået for det største fald i pendlerbeskæftigelsen med 1.056 færre pendlerbeskæftigede i gennemsnit i månederne marts til december 2020 ift. samme måneder 2019, jf. figur 5. Det svarer til et fald på 21 pct. og samlet set godt 40 pct. af det samlede fald i pendlerbeskæftigelsen.

Industrien har set et fald på 504 lønmodtagere, svarende til 7 pct. mens hotel- og restaurationsbranchens pendlerbeskæftigelse er faldet med 379 personer, svarende til 21 pct. – altså i relative termer sammenligneligt med transportbranchen.

FIGUR 5: LANGT DE FLESTE BRANCHER HAR OPLEVET FALD I BESKÆFTIGELSEN FRA PENDLERE

Ændring i antal lønmodtagere fordelt på branche. Gennemsnit marts til december 2020 ift. samme måneder 2019

Kilde: jobindsats.dk og egne beregninger.

Note: Målt i antal lønmodtagere.

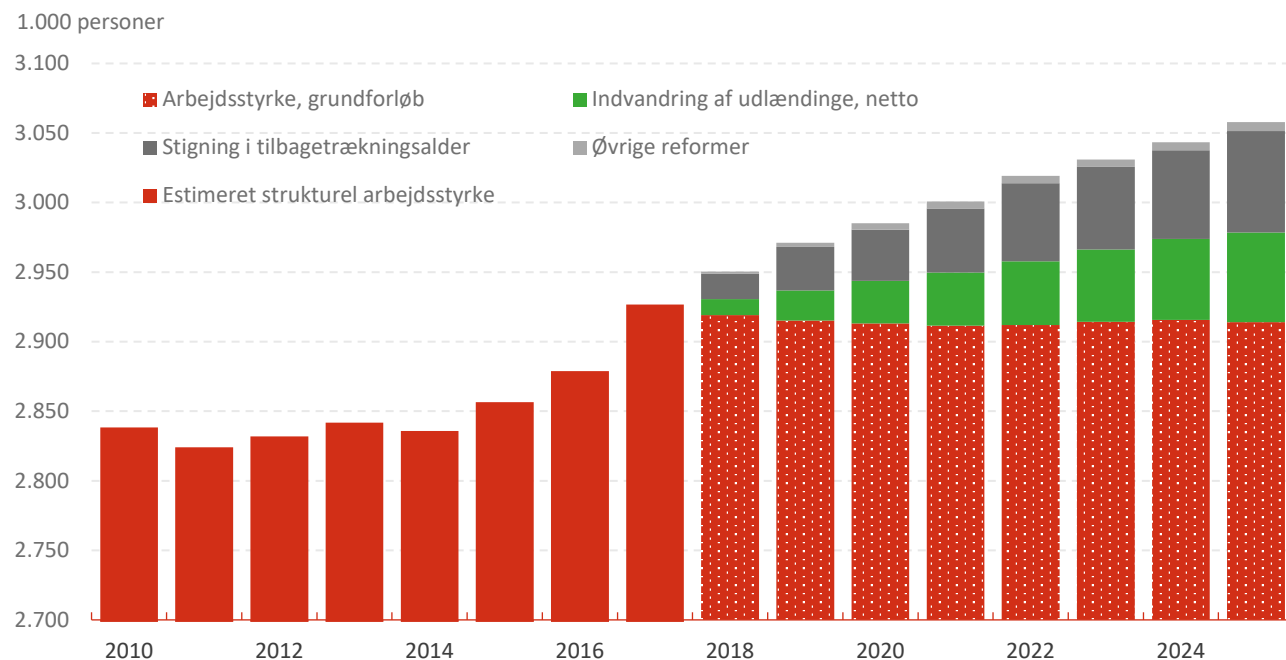
VIGTIGT AT ARBEJDSKRAFTENS VANDRING KOMMER TILBAGE

Erhvervsindvandringen har gennem flere år været afgørende for det danske arbejdsmarked. Siden 2008 er erhvervsindvandrerens andel af beskæftigelsen i Danmark gået fra knap fire pct. til nu godt 7 pct. De økonomiske vismænd viste desuden i 2019, at de kommende års stigning i arbejdsudbuddet i lige så høj grad skal komme fra udenlandsk arbejdskraft som fra stigende tilbagetrækningsalder, jf. figur 6. Coronakrisen har selvfølgelig sat behovet for en øget arbejdsstyrke på pause, men efterspørgslen efter arbejdskraft vil ssv. om få år igen overstige udbuddet, hvis ikke arbejdsstyrken løbende udvides. Så om få år er det igen nødvendigt at kun tiltrække arbejdskraft fra udlandet. Hvis ikke, kan det få negative konsekvenser for danske virksomheder og økonomiens

holdbarhed generelt.

Det er derfor afgørende, at rejserestriktioner for udenlandsk arbejdskraft udfases så hurtigt som muligt, og at der kommer fornyet fokus på, hvordan danske virksomheder kan tiltrække udenlandske kompetencer.

FIGUR 6: UDVIKLINGEN I ARBEJDSSTYRJEN DE KOMMENDE ÅR

Kilde: De Økonomiske Råd: Dansk Økonomi, forår 2019

KONTAKT
JENS HJARSBECH
CHEFØKONOM
TLF. 26 19 65 25
JH@AXSELFUTURE.DK